

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση: Αριστοτέλους 17
Τ.Κ.: 10433 Αθήνα
Τηλέφωνο: 2132161426, 2132161433
2132161428, 2132161429
E-mail: tke@moh.gov.gr

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα,

Αρ. Πρωτ.: 25288

ΠΡΟΣ: ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Δ/ση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε ερώτηση Βουλευτή

Σε απάντηση της με αρ. **5727/29.05.2026** ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από το Βουλευτή κ. Παπαδόπουλο Νικόλαο, με θέμα: «Αφαίρεση οργάνων για μεταμοσχεύσεις», σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Ο ν. 5034/2023 (ΦΕΚ 69) ψηφίστηκε από την Βουλή των Ελλήνων και μάλιστα με αυξημένη πλειοψηφία με σκοπό τη διασφάλιση ενός σύγχρονου, ασφαλούς και διαφανούς πλαισίου δωρεάς και μεταμόσχευσης οργάνων, σε εναρμόνιση με την Οδηγία 2010/53/ΕΕ και σύμφωνα με τις αρχές της Σύμβασης του Οβιέδο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική και εν γένει τις διεθνείς συμβάσεις.

Ο νόμος αυτός βασίστηκε στο σχέδιο της συσταθείσας Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής, αποτελούμενης από τον Καθηγητή Ιωάννη Μπολέτη, ως Πρόεδρο, τον Πρόεδρο του Ελληνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων, Καθηγητή Γ. Παπαθεοδωρίδη, τον Καθηγητή Πολιτικής της Υγείας, Ηλία Μόσιαλο, τον Καθηγητή Χειρουργικής Μεταμοσχεύσεων στο Imperial College του Λονδίνου και Πρόεδρου της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Μεταμόσχευσης Οργάνων, Βασίλειο Παπαλόη, καθώς και τον Καθηγητή της Νομικής Σχολής, Αριστοτέλη Χαραλαμπίδη. Μάλιστα, η Επιτροπή έλαβε υπόψη και το Εθνικό Σχέδιο για τη Δωρεά και Μεταμόσχευση Συμπαγών Οργάνων, που είχε προηγουμένως εκδοθεί με πρωτοβουλία και χρηματοδότηση του Ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης», υπό τον συντονισμό των προαναφερθέντων Καθηγητών Ηλία Μόσιαλου και Βασιλείου Παπαλόη.

Σελίδες απάντησης: 5

Σελίδες συνημμένων: 0

Σύνολο σελίδων: 5

Επί των επιμέρους ερωτημάτων:

Σύμφωνα με το άρθρο 27 του ανωτέρω νόμου «Προϋποθέσεις αφαίρεσης οργάνων από αποβιώσαντα δότη

1. Η αφαίρεση οργάνων από αποβιώσαντα δότη επιτρέπεται με σκοπό τη μεταμόσχευση και **εφόσον:**

α) Ο αποβιώσας είχε εν ζωή παράσχει τη συναίνεσή του για τη δωρεά των οργάνων σύμφωνα με την παρ. 6 και

β) έχει επέλθει ο θάνατος.

2. Αν δεν υπάρχει καταγεγραμμένη άρνηση ή συναίνεση του αποβιώσαντα, σύμφωνα με την παρ. 6, η αφαίρεση επιτρέπεται μόνον εφόσον οι οικείοι του αποβιώσαντα συναινέσουν σε αυτήν. Η λήψη της σχετικής απόφασης από τους οικείους του αποβιώσαντος γίνεται με γνώμονα τη βούλησή του και με σεβασμό στην τυχόν προγενέστερα εκφρασθείσα επιθυμία του που αποδεικνύεται με κάθε πρόσφορο μέσο. Ως «οικείοι» για την εφαρμογή του παρόντος νοούνται ο σύζυγος ή σύντροφος συνδεόμενος με σύμφωνο συμβίωσης, τα ενήλικα τέκνα, οι γονείς και τα ενήλικα αδέρφια. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των οικείων, υπερτερεί η γνώμη του πλησιέστερου οικείου με τη σειρά που αναφέρονται στο τρίτο εδάφιο. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ οικείων της ίδιας τάξης, δεν πραγματοποιείται η αφαίρεση. Εάν δεν υπάρχει καταγεγραμμένη άρνηση του αποβιώσαντα και δεν ανευρίσκονται οι οικείοι, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην απόφαση της παρ. 3 του άρθρου 58, η αφαίρεση πραγματοποιείται.

3. Οι ιατροί υποχρεούνται να σεβαστούν την καταγεγραμμένη δήλωση του αποβιώσαντα σύμφωνα με την παρ. 6 ακόμη και αν οι οικείοι εκφράζουν αντίθετη άποψη.

4. Η αφαίρεση από ανήλικο επιτρέπεται, εάν συναινούν σε αυτό οι γονείς ή ο γονέας που έχει την επιμέλεια του τέκνου. Εάν δεν υπάρχουν ή έχουν εκπέσει από τη γονική μέριμνα, η συναίνεση παρέχεται από τον επίτροπο.

5. Η συναίνεση των κατά περίπτωση αρμόδιων να συναινέσουν οικείων παρέχεται με έγγραφη δήλωση, σύμφωνα με το υπόδειγμα που συντάσσει και διανέμει στους φορείς υγείας ο Ελληνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων (ΕΟΜ). Έως την έκδοση και διανομή του σχετικού εντύπου από τον ΕΟΜ, αρκεί η έγγραφη παροχή της συναίνεσης να είναι ρητή και σαφής. Σε περίπτωση παροχής συναίνεσης σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, η

γνησιότητα της υπογραφής των οικείων βεβαιώνεται με κάθε πρόσφορο μέσο κατά τις κείμενες διατάξεις ή με δύο μάρτυρες που δεν ανήκουν στη Μονάδα Μεταμόσχευσης.

6. Η δήλωση της συναίνεσης ή της άρνησης στην αφαίρεση οργάνων γίνεται προς τον ΕΟΜ είτε ηλεκτρονικά μέσω σχετικής εφαρμογής, η οποία αναπτύσσεται για λογαριασμό του Υπουργείου Υγείας και του ΕΟΜ από την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε.» (ΗΔΙΚΑ Α.Ε.), είτε με έγγραφη δήλωση με βεβαιωμένο το γνήσιο της υπογραφής σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Για τη δήλωση δεν απαιτείται συγκεκριμένος τύπος, αρκεί να συνάγεται ρητά και αβίαστα η ακριβής βούληση του προσώπου. Η κατά το πρώτο εδάφιο συναίνεση ή άρνηση παρέχεται από ενήλικο πρόσωπο που έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα ή τελεί υπό επικουρική δικαστική συμπαράσταση υπό τις προϋποθέσεις της περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου 23.

Περαιτέρω η παρ. 3 του άρθρου 58 ορίζει «3. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, μετά από εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΟΜ, καθορίζεται η διαδικασία ανεύρεσης των οικείων του αποβιώσαντος δότη.»

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αφαίρεση οργάνων από αποβιώσαντα δότη επιτρέπεται, εφόσον ο αποβιώσας είχε εν ζωή παράσχει την συναίνεσή του (παράγραφος 1).

Αν δεν υπάρχει καταγεγραμμένη άρνηση ή συναίνεση του αποβιώσαντα, η αφαίρεση επιτρέπεται μόνον εφόσον η οικογένεια του αποβιώσαντα, συναινέσει σε αυτήν (παράγραφος 2). Η λήψη της σχετικής απόφασης εκ μέρους των προαναφερθέντων οικείων του αποβιώσαντος προσώπου γίνεται με γνώμονα τη βούλησή του και με σεβασμό στην τυχόν προφορικώς εκφρασμένη επιθυμία του.

Οι ανωτέρω νομοθετικές προβλέψεις τελούν σε απόλυτη συμφωνία επομένως με τις συνταγματικές αρχές της προστασίας της ιδιωτικής αυτονομίας και της κατοχύρωσης της ελευθερίας της ιδιωτικής βούλησης και της αυτοδιάθεσης του ατόμου.

Έτσι, **η δωρεά μετά θάνατον προϋποθέτει την συναίνεση του προσώπου, είτε ρητή εν ζωή, είτε τεκμαιρόμενη.**

Η πρόβλεψη του νόμου ότι στην περίπτωση που δεν ανευρίσκονται οικείοι και δεν υπάρχει προηγούμενη (θετική ή αρνητική) εκφρασμένη βούληση του αποβιώσαντα, η αφαίρεση πραγματοποιείται, είναι απολύτως αντίστοιχη με τα ισχύοντα σε όλα τα προηγμένα, νομικά και υγειονομικά, Ευρωπαϊκά κράτη και την Μεγάλη Βρετανία. Τούτο γιατί στα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη κρίνεται επιβεβλημένη η θέσπιση πρόβλεψης προς όφελος του

συλλογικού συμφέροντος, της φιλαλληλίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης. αναγνωριζομένων ως θεμελιωδών αξιών όπως και η ιδιωτική αυτονομία.

Η διάταξη **αυτή δεν παρέχει στον Ελληνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων ή στον Υπουργό Υγείας** αρμοδιότητα υποκατάστασης της βούλησης του αποβιώσαντος ή των οικείων του.

Εξάλλου η πρόβλεψη έκδοσης υπουργικής απόφασης για τον καθορισμό της διαδικασίας αναζήτησης των οικείων αποτελεί συνήθη μορφή κανονιστικής εξουσιοδότησης για την εξειδίκευση διαδικαστικών ζητημάτων και δεν παρέχει δυνατότητα μεταβολής των ουσιαστικών προϋποθέσεων που τάσσει ο νόμος ούτε διακριτική ευχέρεια καθορισμού πρόσθετων κριτηρίων.

Δεδομένου ότι η εν λόγω υπουργική απόφαση δεν έχει εισέτι εκδοθεί, η εν λόγω διάταξη είναι ουσιαστικά ανεφάρμοστη, **ενώ ρητώς διαβεβαιώνουμε ότι ουδέποτε έχει γίνει αφαίρεση οργάνων στη χώρα μας χωρίς την συναίνεση των οικείων.**

Περαιτέρω, η χρήση του όρου «αποβιώσας δότης» στα άρθρα 27 και 58 του ν. 5034/2023, ακολουθεί την καθιερωμένη ορολογία της διεθνούς μεταμοσχευτικής πρακτικής και σε καμία περίπτωση προδικάζει την πλήρωση των νόμιμων προϋποθέσεων της αφαίρεσης οργάνων, ούτε δημιουργεί αμφιβολίες ως προς τη διαπίστωση του θανάτου, η οποία προηγείται υποχρεωτικά κάθε διαδικασίας δωρεάς και πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 28 του ίδιου νόμου και τις σχετικές κανονιστικές πράξεις, βάσει διεθνώς αποδεκτών επιστημονικών κριτηρίων και με πλήρη διαχωρισμό των ιατρών που διαπιστώνουν τον θάνατο από τις ομάδες αφαίρεσης και μεταμόσχευσης οργάνων.

Αναφορικά με τους ανηλίκους, οι σχετικές διατάξεις εφαρμόζονται σε συνδυασμό με τις διατάξεις του οικογενειακού δικαίου περί γονικής μέριμνας και επιμέλειας και αποσκοπούν στην προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του ανηλίκου. Η άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων διέπεται από τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Επισημαίνεται εξάλλου ότι η δυνατότητα υποβολής δήλωσης άρνησης αποτελεί έκφανση της προσωπικής αυτονομίας του ενήλικου και συνδέεται με τη δικαιοπρακτική του ικανότητα. Για τους ανηλίκους, ο νομοθέτης έχει υιοθετήσει ειδικό καθεστώς προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη τον προσωποπαγή χαρακτήρα της σχετικής δήλωσης.

Σε κάθε περίπτωση, οι ανωτέρω παρατηρήσεις μπορούν να ληφθούν υπόψη σε επόμενη νομοθετική προσαρμογή

Συμπερασματικά, η ελληνική νομοθεσία αναγνωρίζει και σέβεται εξίσου την απόφαση υπέρ της δωρεάς όσο και την απόφαση μη δωρεάς, με απόλυτη προσήλωση στην προστασία της

ανθρώπινης αξιοπρέπειας και την τήρηση των αναγκαίων επιστημονικών και θεσμικών εγγυήσεων που διέπουν τη δωρεά και μεταμόσχευση οργάνων στη χώρα μας. Σε ό,τι αφορά στην διαπίστωση του εγκεφαλικού θανάτου, το ισχύον εθνικό πλαίσιο βασίζεται σε διεθνώς αναγνωρισμένα επιστημονικά πρότυπα και παρέχει απόλυτη προστασία της ανθρώπινης ζωής.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Βουλευτή κ. Παπαδόπουλο Ν.

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

1. Γρ. Υπουργού
2. Γρ. Αναπλ. Υπουργού
3. Γρ. Υφυπουργού
4. Γρ. Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων **ΣΠΥΡΙΔΩΝ – ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ**